

Z kalendára výročí

(v druhom polroku 2015)

(6 medailónov významných osobností – kresťanov)

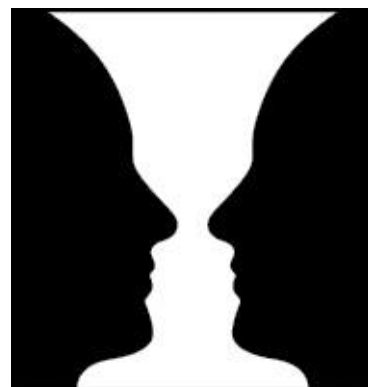
(zostavil *Dušan Jedinák*)

Topoľčany
2015

Predhovor

Hľadáme nové možnosti ako výraznejšie upozorniť na kresťanské hodnoty a kultúru. Ponúkam polročný kalendár, pripomínajúci šesť osobností kresťanského kultúrneho života, ktoré majú v príslušnom mesiaci druhého polroka 2015 okrúhle (deliteľné piatimi) výročie narodenia alebo úmrtia:

MORUS
NEWMAN
SCHWEITZER
MAURIAC
TOLSTOJ
LACROIX

*Nečakaj ...
Nečakaj na úsmev, aby si bol milý a usmieval sa.
Nečakaj až ťa bude ktosi ľúbiť, ľúb sám.
Nečakaj až budeš osamotený, aby si poznal hodnotu priateľstva.
Nečakaj na najlepšiu prácu, aby si začal pracovať.
Nečakaj až budeš mať hojnosť, aj s omrvinkami je možné sa podeliť.
Nečakaj na problémy, aby si začal prijímať rady.
Nečakaj na bolesť, aby si sa obrátil k modlitbe.
Nečakaj až budeš mať čas pomôcť niekomu, pomáhaj.
Nečakaj až budú iní veľmi trpieť, aby si ich povzniesol na duchu.
Nečakaj, pretože nikdy nebude dosť tých, ktorí sú ochotní pomôcť.
Nečakaj, pretože nevieš, koľko času ešte máš...*

Priznám sa, kdesi som si to, hore uvedené, odpísal a na autora som akosi pozabudol. Teraz to použijem ako kresťanský odkaz, odkaz pre kresťanov...

Najdôležitejšie možno bude, aby sme sa kresťanmi nielen nazývali, ale nimi aj boli celým svojím životom.

Podstatou kresťanstva je láska (Pavol VI.).

Nikto nemôže byť kresťanom bez toho, aby nasledoval Ukrižovaného, bez toho, aby prijal otázku mučeníctva, zdôrazňoval aj Benedikt XVI.

Tradícia je včerajší pokrok. Pokrok je zajtrajšia tradícia. Ide o to nehniť, ale dozrievať. Dozrievať, to znamená integrovať, to znamená prehĺbiť, to znamená vytríbiť to, čo bolo povedané pre nami (Jean Guilton).

Chcem sa pripojiť ku spomínaným myšlienkam. Nečakať nečinne na hnilobu... Ponúkam stručný výber z diel kresťanov...

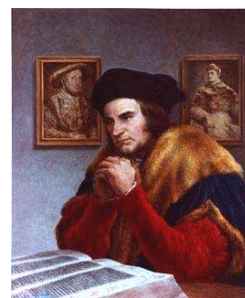

Tomáš MORUS

(6.2.1478 – 6.7.1535)

Anglický humanista, štátnik, filozof i svätec, zladil prirodzené i získané vlastníosti do symbiózy vznešenej kresťanskej ľudskosti. Zasadzoval sa za reformu a nie za reformáciu. Vo svojej *Utópii* popísal ideál spoločného majetku, osvietenej vlády a radostnej vzdelanosti. Vedel, že svedomie je to najvlastnejšie, čo človek má. Dlhodobu spolupracoval s panovníkom, zastával aj najvyšší štátny úrad. Ako lord kancelár v čase panovania anglického kráľa Henricha VIII., odmietol uznať kráľovskú zvrchovanosť nad katolíckou Cirkvou v Anglicku a preto musel podstúpiť mučenícku smrť. Neporušil však ani vernosť nehodnému kráľovi: *Umieram ako verný služobník kráľa, ale v prvom rade ako služobník Boží*. Od roku 2000 je v katolíckej cirkvi patrónom vládcov a politikov. MORUS obrátil pozornosť na nový humanizmus, v ktorom aj kresťanstvo nielen uspokojuje našu túžbu po poznaní fyzického sveta, v ktorom žijeme, ale aj po zmysluplnom vesmíre ľudských myšlienok, vnútorných túžob a tvorivých snáh pretvárať a zdokonaľovať svet.

Z myšlienok

- *Ani jediný raz som neprivilil myšlienke, že by som aj v najkrajnejšej hrôze z telesných bolestí predsa len súhlasil s vecou, ktorá by sa protivila môjmu svedomiu.*
- *Nie som si istý, či Boh sám si neželá rôznosť viery, aby jedna forma podnecovala druhú* (v *Utópii*).
- *Bože, keď to všetko rozvážim, potom sa mi každý dnešný štát javí len ako zrada boháčov, ktorí pod zámkou spoločného blaha sledujú svoje vlastné výhody a všakovakými úskokmi sa usilujú len o to, aby si zabezpečili vlastníctvo všetkého, čo neoprávnene získali, a aby prácu chudoby získali a vyťažili za najmenšiu možnú odmenu. Takéto podarené ustanovenia zriaďujú bohatí v mene celku, teda aj chudobných, a nazývajú ich zákony.*
- *Existuje jeden dôkaz, ktorý sa môže postaviť proti všetkým mudráckym dôkazom nevercov: nebolo človeka na smrteľnej posteli, ktorý by lutoval, že žil kresťansky...*
- *... aby nikdy pýcha a povýšenosť nad inými nezapustili korene v mojom srdci.*
- *Uprostred života sme obklopení smrťou.*
- *Prosím vás, pán poručík, pomôžte mi vystúpiť hore, naspäť si poradím sám* (pred svojou popravou).
- *Nič sa nemôže stať, čo by nechcel Boh. Teda, ak to On chce, čo aké zlé by sa nám to javilo, je to pre nás predsa len to najlepšie.*
- *Skutočný muž neutrpí škodu, aj keby o hlavu prišiel.*

John Henry NEWMAN

(21. 2. 1801 – 11. 8. 1890)

Osud mu dožičil holandsko-židovských a francúzsko-kalvínských predkov. Vyrastal v prostredí s liberálnym anglikánskym duchom. Vyštudoval Trinity College v Oxforde. Stal sa kazateľom, novinárom, filozofom a historikom, dosiahol významnú univerzitnú i cirkevnú kariéru. V roku 1845 bol prijatý do katolíckej cirkvi, keď sa predtým (1841) rozišiel s anglikánstvom a určitý čas žil asketickým mníšskym životom. Stal sa katolíckym kňazom a neskôr aj kardinálom s heslom: *Srdce hovorí k srdcu*. Okrem zásluh na poli náboženskej obrody získal aj ocenenia za vycibrený štýl v anglickej literatúre. Na náhrobnom kameni má napísané: *Z tieňov a obrazov*

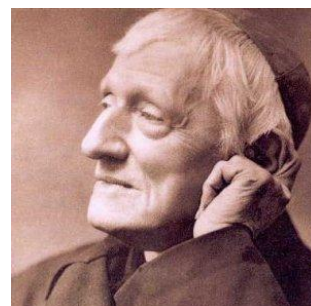

k pravde. Jeho duchovné texty svedčia o hĺbke života z viery, sú usmernením a porozumením pre život kresťanov vo svete. Newman bol priateľom otvoreného dialógu, rozvážneho postoja nenarúšajúceho bratskú lásku. Vytušil, že jednotu viery bude možné nájsť aj bez bolestných redukcií, ak dokážeme ako kresťania hlbšie žiť podľa evanjelia, v intenzite a plnosti naozajstnej neformálnej viery, v osobnom prežití nádeje a lásky.

Z myšlienok

- ***Kresťan je človek, ktorý túži po Kristovi – nie po zisku alebo vyznamenaní, moci, sláve alebo úžitku...***
- *Veríme, pretože milujeme.*
- *Volanie sa nedeje len raz, ale často. Kristus nás volá po celý náš život... Zostaň pri mne, aby som sa stal svetlom a žiaril pre druhých.*
- *Ako západ slnka vyvolá hviezdy na oblohu, tak pozorujeme ako sa rozžarujú veľké myšlienky, ktoré – zatiaľ čo vládne nevera – ľudia rozličných náboženstiev pozdravujú ako svoj spoločný majetok i za vlády nevery.*
- *Kto sa vzdiali od Boha, neuniká jeho moci, vymyká sa len z jeho lásky... Zem i nebo sú iba závojom medzi ním a nami.*
- *Býva veľa udalostí, ktorých zhodu si nemožno vysvetliť čírou náhodou, ale z rozumných príčin ich možno považovať za varovný hlas Boží.*
- ***Život je krátky, smrť je istá. A svet, ktorý príde, je večný.***
- *Žiť tu na zemi znamená meniť sa. Byť dokonalým znamená prejsť mnohými zmenami.*
- *Okolo seba máme viac ako dost dôkazov, že oddelenie cirkví je v hlbšom základe skazenosťou srdca.*
- *Ako pápež, tak aj posledný veriaci podliehajú majestátu svedomia.*
- *Vyznanie bez poslušnosti je len klam a predstieranie.*
- *Podajte mi kríž. Chcem zomrieť sám so svojím Bohom.*

Albert SCHWEITZER

(14. 1. 1875 – 4. 9. 1965)

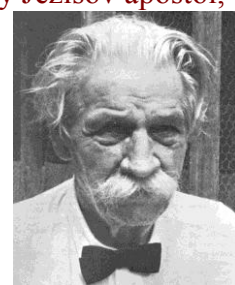

Vyštudoval teológiu a filozofiu na štrasburskej univerzite, parížskej Sorbone a v Berlíne. Súčasne študoval aj hru na organe v Paríži. Prvých 30 rokov žil pre vedu a umenie, potom zasvätil svoj život bezprostrednej službe ľuďom. Po ukončení lekárskeho štúdia (1913) odišiel prvý raz do Afriky.

V Lambaréne (Gabun) založil a vybudoval pralesnú nemocnicu. V trópech čierneho kontinentu pracoval, aj s prestávkami, 52 rokov. Nezištne. Za cenu osobných obetí. Mnohým v Európe pripadal ako Don Quijote. Na získanie finančných prostriedkov usporadúval organové koncerty a písal knihy (napr. *Medzi vodou a pralesom, Z môjho života a myslenia, Úpadok a obnova kultúry*). Uveril, že ľudstvo môže priviesť k rozumu najskôr živý príklad

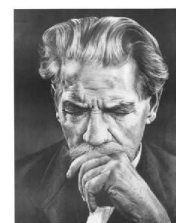
činnorodej ľudskosti a naozajstnej lásky k blížnemu. Získal Nobelovu cenu za mier (1952)

i prívlastky: Dobrodruh milosrdenstva, Bojovník za skutočnú ľudskosť, Trinásť Ježišov apoštol, Svätý František 20. storočia, Génus ľudskosti, Veľký Oganga. Schweitzer odhalil, že základným princípom každej mravnosti je úcta k životu. Ako skutočný humanista postavil skutky nad slová, nad vierouku etiku úcty k životu, nad vedu konkrétnu nezištnú pomoc. Pochovali ho v tóni palmy v skromnom hrobe na pozemku jeho africkej oázy.

Z myšlienok

- *Nesmieme svoj život držať iba pre seba. Kto v žití prijal mnohé dobré a krásne, je povinný odovzdať ho v príslušnej miere. Kto zostal ušetrený pred vlastným utrpením, nech cíti povinnosť mierniť utrpenie iných. Musíme všetci spoločne niesť bremeno utrpenia, ktoré zaťažuje ľudstvo.*
- *Za všetko, čo sme si osvojili z miernosti, pokory, dobrotivosti, sily odpúšťať, z pravdivosti, vernosti a odovzdanosti v utrpení, vďačíme ľuďom, pri ktorých sme to isté zažili, tu pri významnej, inokedy pri nepatrnej udalosti. Myšlienka, ktorá sa stala skutočným životom, preskočila ako iskra do nášho vnútra a rozsvietila tam svetlo.*
- *Hľadaj, aby si našiel uplatnenie svojej ľudskosti. Nedaj sa zastrašiť, ak musíš čakať alebo experimentovať. Buď pripravený na sklamanie. No nepremeškaj úlohu, v ktorej sa máš prejaviť ako človek.*
- *Dobrota pôsobí jednoducho a neustále. Vyvoláva zase dobro, posilňuje samé seba. Preto je najúčinnnejšou a najintenzívnejšou silou. To, čo človek vydá svetu ako dobro, pracuje v srdciach i myšliach ľudí.*
- *Ak sa nájdú ľudia, ktorí sa postavili proti duchu bezmyšlienkovitosti a ak to budú osobnosti dost' čisté a hlboké, aby ideály mravného pokroku z nich vyžarovali ako skutočná sila, nastane pôsobenie ducha tak mocné, že vyvolá nové myslenie ľudstva.*
- *Pokolenie, ktoré sa odda lo akémusi nepretržitému, do istej miery samočinne pôsobiacemu pokroku a ktoré sa domnievalo, že pritom nepotrebuje nijaké mravné ideály, lebo bude napredovať iba rozumom a vedomosťami, dostalo sa do situácie, ktorá mu podáva hrozný dôkaz o jeho omyle.*
- *Len pravda, láska, zmierlivosť, láskavosť a dobrota sú tou silou, ktorá je mocnejšia ako všetko ostatné... Najvyšším prejavom ducha je láska. Láska obsahuje moment večnosti dosiahnuteľný pre človeka už na tomto svete... Humanizmus a mravnosť musia vo svete triumfovať.*
- *Spolahlivá viera v pravdu, ktorá je myslením poznateľná, tvorí moju fundamentálnu skúsenosť. Človek je myslením vedený k etickému postoju aj ku zbožnosti.*
- *Jediné na čom záleží, je, aby sme zápasili o svetlo v nás.*
- *Príklad nie je iba najlepším, ale priam jediným spôsobom, ako presvedčiť iných!*
- *Človek nemusí cestovať až do Afriky, ak chce vykonať v živote čosi záslužné a užitočné. Každý z nás môže nájsť svoje Lambaréne kdekoľvek.*

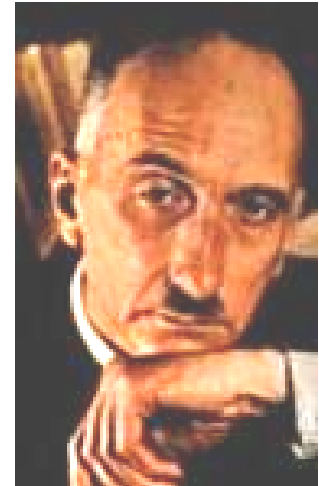

Francois MAURIAC

(11.10.1885 – 1.9.1970)

Francúzsky básnik, prozaik, dramatik, esejista i literárny kritik, od roku 1933 člen Francúzskej akadémie, získal za prenikavú znalosť ľudskej duše a umelecké tľmočenie drám ľudskeho života Nobelovu cenu za literatúru (1952). Odhaľoval konflikty v rodinách, medzi človekom a jeho zdanlivými istotami. Jeho jazykový prejav sa vyznačoval aj lyrickými prvkami a hlbavým zamyslením nad životnými osudmi, ktoré sa stanú únikom z pút času iba spoznaním lásky. Napísal zbierku básní (*Zopnuté ruky*), divadelné hry (napr. *Nikto nie je dosť milovaný*) a celý rad románov (*Púšť lásky*, *Bozk malomocnému*, *Kľbko zmijí*, *Cesta k moru* a ďalšie). S vykresľovaním smutných osudov ľudskeho života ukazoval aj lúče viery a papršleky božej milosti. Spoznal, že pravá viera je synonymom pre lásku a dobro.

Z myšlienok

- *Každý človek je unikát, ktorý nemá páru, odkedy je svet svetom.*
- *Nemá zmysel zmeniť radikálne tvár sveta, lebo svet treba zasiahnúť do srdca.*
- *To, čo ľudia skrývajú, nie je vždy to najhoršie... Aj ich nenávisť je neúmyselným prejavom viery.*
- *Nikdy sa neprestanem pýtať, ako je možné, že vzniká myšlienka, že ruka maľuje a najmä, že srdce miluje a z lásky trpí.*
- *Milovať niekoho znamená byť jediným, kto sa díva na zázrak, ktorý je pre ostatných neviditeľný... Láska je len jedna... veriť znamená milovať.*
- *Aj najmenší z nás, pretože myslí a trpí, znamená nekonečne viac ako celý ten slepý, hluchý a nemysliaci vesmír.*
- *Každý z nás môže byť hrdinom drámy, v ktorej nám ide o večnosť.*
- *Manželská láska, ktorá prežije tisícovú útrapy, je podľa mňa ten najkrajší zázrak.*
- *Skoro vždy je tá správna cesta najťažšia.*
- *Nekonečný Boh sa zapletá s každým z nás iným spôsobom, hoci je nás nesmierny počet.*
- *Verím, že Boh ma miluje takého, aký som bol a aký som, i akého ma vidí a posudzuje i odsudzuje vlastné srdce...*
- *To, čo verím a viem, má základ v nepochopiteľnom tajomstve.*

Lev Nikolajevič TOLSTOJ

(9.9.1828 – 20.11.1910; v starom kalendári 28.8.1828 – 7.11.1910)

Získal označenie „veľká duša Ruska“. Stelesňoval ruskú literárnu tvorbu i filozofiu minulého storočia. Vo svojom diele odrazil protiklady celej epochy ruskej spoločnosti (1861–1905). Ruský spisovateľ a mysliteľ Lev Nikolajevič Tolstoj, spoločenský kritik a básnik ľudských osudov, vášnivo túžil polepšiť svet. Pripravoval revolúciu v oblasti morálky, ovplyvnil súdobé názory na vzdelanie, osvetu, umenie i výchovu. Romány *Vojna a mier*, *Anna Kareninová*,

Vzkriesenie odrážajú jeho realistický pohľad na svet umením psychologickéj analýzy. Ľudský život skúmal zvnútra, v rôznorodých labyrintoch nás samých, v problémoch našich duší. Odhalil v ľuďoch ich vždy neuspokojenú túžbu po tom, aby ich život bol blahom a mal rozumný zmysel. Poslaním človeka má byť život pre iných. Hlásal etiku neprotivenia sa zlu násilím, uznával dosiahnutie najvyššej harmónie v zmysle pravdy, krásy a dobra.

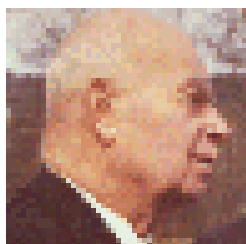
Z myšlienok

- *Ak žiješ s ľuďmi, nezabúdaj, čo si poznal v samote. A v samote premýšľaj o tom, čo si poznal pri stretnutiach s ľuďmi.*
- *V živote je iba jedno neklamné šťastie – žiť pre druhého. Skutočne žijú iba tí, ktorí konajú dobro.*
- *Čím bližšie sú ľudia k pravde, tým sú znášannejšie voči cudzím omylom. A opačne.*
- *Ak ťa napadne, že všetko to, čo si myslel o Bohu, je zvrátené a žiadny Boh nie je, nestrachuj sa z toho. Prihodi sa to každému človeku. Nemysli si však, že tvoja nevier a pochádza z toho, že Boh neexistuje. Ak už neveríš v Boha, v ktorého si predtým veril, je to preto, lebo v tvojej viere bolo niečo chybné a preto musíš sa snažiť lepšie pochopiť, čo nazývaš Bohom. Ak divoch prestane veriť vo svojho dreveného boha, neznamená to, že Boh neexistuje, ale iba to, že Boh nie je z dreva.*
- *K najväčším omylom patrí presvedčenie, že ľudia môžu násilím spravovať šťastie iných ľudí... Blud zostáva bludom, aj keď s ním súhlasí väčšina.*
- *Najvyššia ľudská múdrosť bola vždy v tom, aby sa našlo usmernenie, podľa ktorého sa majú usporiadať ľudské vedomosti: ktoré z nich sú dôležitejšie a ktoré sú menej dôležité... veda o tom, čo človek musí poznať najnutnejšie – v čom je zmysel a šťastie každého človeka a všetkých ľudí.*
- *Láska je len vtedy skutočnou láskou, ak človek obetuje pre druhého nielen svoj čas, svoje sily, ale až keď nasadí všetko, aj svoj život. Iba tým, že existuje takáto láska v ľuďoch, sa udržuje tento svet.*
- *Iba čestný nepokoj, zápas a práca, založené na láske je to, čo sa dá nazvať šťastím.*
- *Najkrajšia mladosť je mladosť ducha vo chvíli, keď už nie sme mladí.*
- *Kto je dobrý, verí v dobro, lebo ho dokáže tvoriť v iných.*
- *Radosť z konania dobra je jediným naozajstným šťastím.*
- *Naozaj múdry je ten, kto pozná sám seba... Všetko pochopiť, znamená všetko odpustiť.*
- *Vyrastajte duchovne a pomáhajte druhým rásť. V tom je celý život.*

Jean LACROIX

(23.12.1900–27.6.1986)

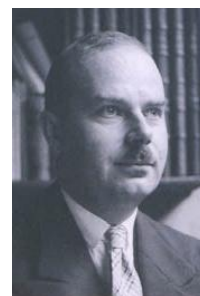

Francúzsky filozof vyštudoval aj literatúru, sociológiu i právo. Ľudské myslenie vnímal ako priestor medzi ničotou a všetkým. Vedel, že naše pojmy, ktorými uchopujeme skutočnosť, sa skutočnosťou musia nechať aj vytvárať. Veľkosť človeka chápal v tom, že nielen vytvára, ale aj objavuje. Ľudské filozofické systémy majú umožniť nielen poznávanie skutočnosti, ale aj jej ovplyvňovanie. Napísal práce *Marxizmus, existencializmus, personalizmus* (1949), *Osoba a láska* (1955), *Sila a slabosť rodiny* (1957), *City a mravný život* (1968). Štúdiu o stretnutí človeka so životnou tragikou nazval *Neúspech* (1964). Pôsobivý je výber jeho názorov v knižke *Smysl člověka* (Praha: Vyšehrad, 1970).

Z myšlienok

- **Človek je prahnutie po zmysle: Boh je zmyslom sveta a svet je znamením Boha...** Človek bol stvorený, aby tento svet ponúkol ako dar a tak získal život večný... Človek môže rozvinúť svoju osobnosť a dovŕšiť ju len tak, že bude slúžiť niečomu, čo ho presahuje.
- *Láska je ľudská skúsenosť, ktorá dovoľuje človeku jasne pochopiť v duchovnom živote harmóniu medzi jedným a mnohým... Láska nám odhaľuje, že sme skrz druhého, že svet existuje iba pre tých, ktorí sú aspoň dvaja...*
- *Poznanie smeruje k všeobecne platnému, láska je odhalením jedinečného... Milovať znamená umierať a stále znovu vstávať z mŕtvych.*
- *Viera je jednoducho postupné zachytávanie večnosti v čase, je to pohyb k pochopeniu... Viera je stretnutie človeka s pravdou aj s druhými ľuďmi... Veriť znamená súčasne uskutočňovať sa aj byť... Veriť znamená veriť v zmysel.*
- *Hľadanie pravdy je spoločným úsilím celého ľudstva... Človek pravdu nevládni, ale pravda sa ho skôr zmocňuje.*
- *Každé poznanie je zmesou vedy a viery, každé poznanie je viera... Veda je iba nevyhnutným a nedostatočným prvkom viery.*
- *Nech veda objaví čokoľvek, vždy to bude práve to, čo odmietame nazývať Bohom.*
- *Pripustiť Boha znamená odmietnuť absurditu... Ak máme dospieť k Bohu, musíme z neho vychádzať... Boh nie je hotové riešenie, ale požiadavka riešenia a súčasne záruka toho, koniec koncov nie je absurdné nejaký zmysel hľadať a realizovať dielo.*
- *V každom človeku sa odohráva dráma ľudského osudu a každý sa musí rozhodnúť sám za seba... Práca spočíva vždy v tom, že duch vynaložením značného úsilia vniká do hmoty a zduchovnieva ju.*
- **Človek musí pracovať, aby sa priblížil k pravde.**

- **Zajtrajšia generácia** bude čoraz menej chápať, prečo je kresťanstvo roztrieštené do toľkých vyznaní a bude sa pýtať, prečo sa tak plytvalo energiou, aby sa táto nejednotnosť zdôvodnila. Musíme vidieť pohoršenie, ktoré sme spôsobili pred svetom. Kristova modlitba "aby všetci jedno boli, aby tak svet uveril, že Ty si ma poslal" je aj našou modlitbou.

- Evanjelium vyzýva kresťanov, aby boli údmi Kristovho tela, a nie príslušníkmi, stúpecami alebo dokonca patriotmi vlastnej konfesie... Nikdy sa nezmier so škandálom rozkolu medzi kresťanmi, ktorí všetci tak ľahko hovoria o láske k blížnemu a predsa zostávajú rozdelení.
- Život toho, kto miluje a zabúda na seba, je plný pokojnej krásy. Každé priateľstvo predpokladá vnútorný boj. A niekedy kríž vnáša svetlo do bezodnej hĺbky lásky.
- Neboj sa, dôvera je na dosah a s ňou šťastie. Áno, Boh chce, aby sme boli šťastní.
- Nenariekaj, ale v každej chvíli obetuj Kristovi aj svoje unavené telo.
- Perly evanjelia, pokoj a radosť, môžu zaplniť priepasti úzkosti... Sme zosobnený zhluk slabostí, ale zároveň aj spoločenstvo navštívené niekým iným, než sme my sami.
- Pokoj v srdci je nosným trámom vnútorného života, podopiera nás pri výstupe k radosti... Pravá radosť sa daruje... Boh môže iba milovať.
- Tvoja minulosť je ukrytá v Kristovom srdci a o tvoju budúcnosť sa Boh už postaral. Lebo si povoláný k slobode... Pričiň sa, aby si pochopil všetko o každom človeku.

- Ver, že je Kristus v tebe prítomný, aj keď to nepocituješ... Bud' medzi ľuďmi znamením bratskej lásky a radosti... Prijmi ma, Pane; daj nech ťa s radosťou očakávam.
- Vy, ktorí sem vstupujete, zmierte sa – otec so synom, manžel so ženou, veriaci s tým, kto veriť nemôže, kresťan so svojim odlúčeným bratom.
- Keď sa modlíš, deje sa to z lásky. Ak zápasíš, aby si človeku zbavenému práv vrátil ľudskú tvár, deje sa to tiež z lásky...

R. L. SCHÜTZ (1915–2005)

